

Література

1. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного: Довідник-посібник / Р.М. Охрімчук, Л.В. Шелестова, О.В. Кравченко та ін. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 256 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. – 2-ге видання / за заг. ред. проф. І. Звереві. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – 536 с.
3. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України / О. В. Лісовець. – К. : Академія, 2011 – 255 с.
4. Троцько Г.М., Трубавіна І.М., Хлебникова Т.М. Українські дитячі та молодіжні громадські організації. Навчальний посібник. – Х. : ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1999. – 206 с.

Літяга Інна

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки
та педагогічної майстерності
Житомирський державний
університет імені Івана Франка*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЇ «СОЦІАЛЬНИЙ ПРАЦІВНИК» ЯК ОСНОВА ДИСЦИПЛІНИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

Потреба у підготовці висококваліфікованих фахівців за спеціальністю «Соціальний працівник» пов'язана із кризовим станом суспільства, який зумовлений соціально-економічними, політичними негараздами, безробіттям, станом здоров'я та довкілля, послабленням ефективності впливу різних інституцій, житловими проблемами та ін.

Метою тез є розкриття сутності та специфіки професії «Соціальний працівник» в контексті вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» студентами-першокурсниками. Зокрема, дисципліна «Вступ до спеціальності» передбачає ознайомлення студентів із значенням, змістом, особливостями обраної спеціальності, розвиток у них професійних інтересів, формування правильного розуміння своєї спеціальності та перспективного погляду на неї.

Проблема підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах є предметом уваги багатьох дослідників (О. Безпалько, І. Зверева, І. Іванова, А. Капська, Л. Тюття).

Навчальна діяльність у вищому навчальному закладі відрізняється своєю професійною спрямованістю. Необхідним є формування уявлення про соціального працівника як спеціаліста та визначення сфери його соціально-професійної діяльності. Соціальний працівник – це посередник у різних сферах соціальної допомоги сім'ї, окремим її членам, групам людей, в тому числі дітям,

молоді, людям похилого віку, інвалідам і хворим, а також в усіх видах загальної соціальної підтримки населення [2, с.60]. Основною закономірністю соціальної роботи є взаємозв'язок соціальної політики держави та змісту соціальної роботи в суспільстві.

Об'єктами соціальної роботи є люди, які потребують сторонньої допомоги. Усі функції щодо надання допомоги тим, хто її потребує виконують суб'єкти соціальної роботи.

Функціями ж соціальної роботи є: діагностична, інформаційна, прогностична, психолого-педагогічна, організаційна, надання практичної допомоги та функція управління.

Соціальна робота має бути практично спрямованою. Ефективність діяльності соціального працівника зумовлюється його гуманістичним потенціалом та ціннісними орієнтаціями. Також йому мають бути притаманні такі особистісні якості, як соціальна відповідальність, гнучкість (на інтелектуальному, поведінковому та емоційному рівнях), адаптованість, уміння контролювати свою поведінку та ін.

Структура особистісного потенціалу соціального працівника включає:

- професійні знання, уміння, навички (кваліфікаційний потенціал);
- працездатність (психофізіологічний потенціал);
- інтелектуальні здібності (освітній потенціал);
- креативні здібності (творчий потенціал);
- здатність до співробітництва і взаємодії (комунікативний потенціал);
- ціннісно-мотиваційну сферу (моральний потенціал) [1, с. 29-31].

Соціальна робота ґрунтується на наступних групах принципів:

1. Загальнофілософських – принципи детермінізму, відображення, розвитку, єдності свідомості та діяльності, історизму, неперервного взаємозв'язку індивіда та середовища, яке його оточує.
2. Соціально-політичних – принципи, які виражають потреби, які зумовлені залежністю змісту й направленості соціальної роботи від соціальної політики держави.
3. Організаційних – соціально-технологічна компетентність кадрів, контроль та перевірка виконання, функціональна визначеність, єдність прав та обов'язків, повноважень і відповідальності.
4. Психолого-педагогічних – комплексний аналіз оцінки умов життєдіяльності клієнтів та вибору форм і методів роботи з ними, індивідуальний підхід, цілеспрямованість та адресність соціальної роботи.

5. Специфічних – принципи універсальності, охорони соціальних прав, соціального реагування, профілактичної направленості, клієнтоцентризму, опори на власні сили, максималізації соціальних ресурсів, конфіденційності, толерантності.

Соціальна робота завжди обумовлюється соціальною політикою та розвитком певної держави. Тому, зокрема, в нашій країні виділяють наступні напрями соціальної роботи: соціальна діагностика та профілактика, соціальна реабілітація, соціальна корекція і терапія, соціальне проектування, соціальне прогнозування, соціальна експертиза, соціальне посередництво, соціальне консультування, соціальне забезпечення, соціальне страхування, соціальна опіка й опікунство [1, с.37].

Також у своїй роботі соціальні працівники неодмінно мають чітко дотримуватись етичного кодексу, в основі якого лежать загальні етичні принципи та етика стосунків з колегами і клієнтами. Щодо стосунків з клієнтами, то на першому місці мають бути обов'язки стосовно людини, які не зменшують прав інших людей, дотримання конфіденційності, поваги, толерантності, справедливості, співпереживання, принциповості тощо. У стосунках із колегами необхідно дотримуватись поваги до професійного рівня колег та надавати їм допомогу у разі необхідності; поважати особливу, чи відмінну від вашої думку колеги стосовно конкретної проблеми; захищати колег від несправедливих претензій з боку адміністрації та державної влади.

Отже, у процесі засвоєння курсу «Вступ до спеціальності» студенти-першокурсники мають не тільки засвоїти організаційні основи, структуру та наукову організацію праці у вищому навчальному закладі, а й сформувані уявлення про професію соціального працівника як спеціаліста.

Література

1. Капська А. Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 328с.
2. Соціальна педагогіка: категорії і поняття: Словник / автори-укладачі Сейко Н. А., Коляденко С. М. – Житомир, 2005. – 71с.
3. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. – К.: ДЦССМ, 2002. – 536с. // Соціальна робота. Книга 4.
4. Тюття Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота (теорія і практика). Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – К.: ВМУРОЛ «Україна», 2004. – 408с.
5. Щербакова К. Й. Вступ до спеціальності : навч. посібник / К. Й. Щербакова – Вища шк., 1990. – 166с.